

Študentská vedecká aktivita

Regionálne dimenzie uplatnenia absolventov v EF UMB v praxi

Lenka Čipkalová

Sekcia: Regionálny rozvoj a verejná správa

Konzultant: doc. Ing. Soňa Čapková, PhD

Banská Bystrica

2011

Obsah

Úvod	3
1 Uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce	3
1.1 Problémy absolventov pri uplatňovaní sa na trhu práce	5
1.2 Uplatnenie absolventov vysokých škôl	7
1.3 Hľadanie pracovného miesta	8
2 Uplatnenie absolventov EF UMB na trhu práce	10
2.1 Profil absolventa Ekonomickej fakulty UMB v BB	10
2.2 Uplatnenia absolventov EF UMB	11
3 Záver	16
4 Prílohy	17
5 Použitá literatúra	21

Úvod

Každý končiaci študent strednej školy, ktorý má záujem o štúdium na vysokej škole sa pri jej vyberaní pozerá i na mieru úspešnosti uplatnenia absolventov tej-ktorej vybranej školy.

Cieľom tejto práce je v teoretickej časti stručne vymedziť postavenie vysokých škôl pri vzdelávaní, problémy uplatňovania absolventov na trhu práce a uviesť možnosti resp. spôsoby hľadania práce ako i programy a inštitúcie ktoré k tomu slúžia. Bezprostredným cieľom práce je preskúmať a zhodnotiť uplatnenie absolventov, ktorí úspešne ukončili štúdium jednotlivých študijných odborov Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela v akademickom roku 2009/2010 z hľadiska odboru v ktorom pracujú, doby hľadania zamestnania a regiónu, v ktorom si našli prácu.

1 Uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce

Vzdelanie je jedným z kľúčových faktorov, ktoré ovplyvňujú úspešnosť každého z nás pri hľadaní práce, ako aj pri samotnom uplatnení sa na trhu práce. Hovoríme predovšetkým o stupni dosiahnutého vzdelania. Stúpajúca úroveň vzdelania mladých ľudí vedie k tomu, že základné vzdelanie, a čoraz častejšie i stredné vzdelanie s maturitou, už nepostačuje na úspešný vstup do života. I preto sme svedkami narastajúceho počtu vysokoškolsky vzdelaných ľudí, ako to ukazuje i graf č. 8 Počet novoprijatých študentov do 1.roč na VŠ v prílohe č. 2, a s tým súvisiaci i počet úspešných absolventov VŠ, ktorý je znázornený na grafe č. 9 Počet úspešných absolventov VŠ, v prílohe č. 3.

Zmeny v globálnej ekonomike zvýšili prínos vyššieho vzdelávania ako tvorcu poznatkov v ekonomike a zároveň poukázali na novú významnú rolu univerzít, ktoré sa stali dôležitými aktérmi regionálneho rozvoja. Súčasná doba si viac ako inokedy uvedomuje potrebu permanentného rozvoja ľudského kapitálu, ktorý je veľmi dôležitým determinantom ekonomického rastu.

Univerzity, vysoké školy vôbec, môžeme chápať ako producentov vysoko kvalifikovaného ľudského kapitálu, zamestnávateľa vysoko kvalifikovaných pracovníkov, prispievateľov rozvoja regiónov. Univerzity plnia v znalostnej ekonomike široké spektrum úloh, prostredníctvom ktorých vytvárajú intelektuálne bohatstvo. Slúžia ako zdroj regionálnych inovácií a rastu založenom na technológiách, čím veľmi výrazne prispievajú k ekonomickému rozvoju územia. Ich význam spočíva v tvorení a šírení nových poznatkov,

výsledkov ich vedecko-výskumnej činnosti, ktoré by mali byť aplikovateľné aj pre potreby súkromného sektora¹.

O potrebe vzdelania a jeho neustáleho zvyšovania sa hovorí čoraz častejšie a intenzívnejšie. Vysoké školy sú podľa Zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách podľa §1 „vrcholné vzdelávanie, vedecké a umelecké ustanovizne, ktorých poslaním je rozvíjať harmonickú osobnosť, vedomosti, múdrosť, dobro a tvorivosť v človeku a prispievať k rozvoju vzdelanosti, vedy, kultúry a zdravia pre blaho celej spoločnosti. Hlavnou úlohou VŠ je poskytovanie vysokoškolského vzdelávania a tvorivého vedeckého bádania alebo tvorivej umeleckej činnosti.“

Okrem dvoch základných úloh v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu plní univerzita nové úlohy súvisiace s faktom, že žiadna univerzita nemôže byť uzavretým zberateľom poznatkov, ale mala by začať plniť aj úlohu šíriteľa vedomostí

Nový komplex úloh univerzít možno zhrnúť do týchto oblastí (Ručinská - Výrostová – Mitaľová, 2007 in Zborník z konferencie Úloha univerzít v regionálnom rozvoji 2009)² :

- poskytujú vzdelávanie
- vykonávajú výskumnú činnosť
- sú aktérom znalostnej ekonomiky a regionálneho rozvoja
- sú zdrojom inovácií
- ponúkajú nové možnosti v oblasti celoživotného vzdelávania využívajúc moderné formy transferu informácií,
- systematizujú nové poznatky a ponúkajú ich spoločnosti,
- poskytujú expertnú činnosť,
- plnia sociálnu a výchovnú úlohu,
- sú iniciátorom vzťahov s inštitúciami v spoločnosti,
- podieľajú sa na tvorbe regionálnych sietí
- ponúkajú alebo napomáhajú pri organizovaní športových, kultúrnych a spoločenských akcií

My sa pre potreby tejto práce budeme sústrediť na dve úlohy univerzít v regionálnom rozvoji, a síce možnosť získania vzdelania a možnosť uplatnenia sa trhu práce.

¹ Lichtigová-Coculová Vysokoškolské vzdelávanie ako nástroj regionálneho rozvoja

² Zdroj: www.uniregio.fvs.upjs.sk

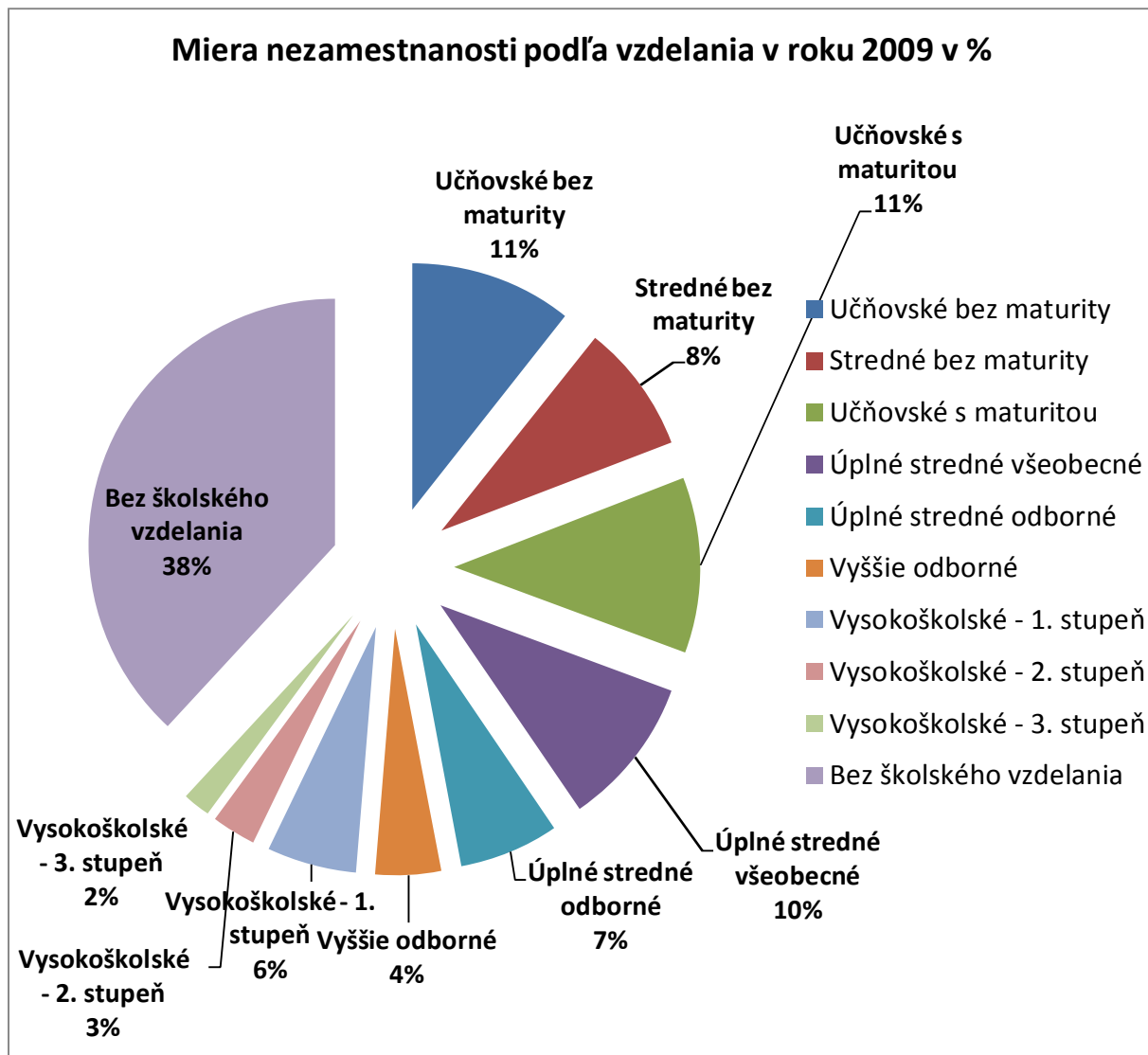
1.1 Problémy absolventov pri uplatňovaní sa na trhu práce

Na trhu práce pretrvávajú problémy v uplatnení absolventov. Najrýchlejšie uplatnenie po absolvovaní školy možno pozorovať u vysokoškolákov, ktorých flexibilita a úroveň kvalifikácie umožní uplatnenie takmer v každých podmienkach. Poukazuje to na skutočnosť, že práve vzdelanie je tým významným faktorom, ktorý zabezpečuje elasticitu, odolnosť a schopnosť prispôbiť sa. No i napriek týmto vlastnostiam, ktoré môžu mladí ľudia získať štúdiom na VŠ je počet nezamestnaných absolventov vysoký o čom svedčí 7,6% miera absolventskej nezamestnanosti³. Hlavným problémom, s ktorým sa musí absolvent vyrovať je otázka nedostatku praxe, čo vytvára značné problémy pri hľadaní trvalého zamestnania.

Spomenutá miera nezamestnanosti absolventov VŠ je však v porovnaní s ostatnými absolventmi stredných odborných škôl či učňovských s alebo bez maturity najnižšou, túto situáciu znázorňuje graf č. 1 Miera nezamestnanosti podľa dosiahnutého vzdelania v roku 2009 v %. Ešte aktuálnejší pohľad na situáciu nezamestnanosti absolventov nám znázorňuje graf č. 2 Miera nezamestnanosti podľa dosiahnutého vzdelania v % za obdobie 1Q, 2Q a 3Q roku 2010.

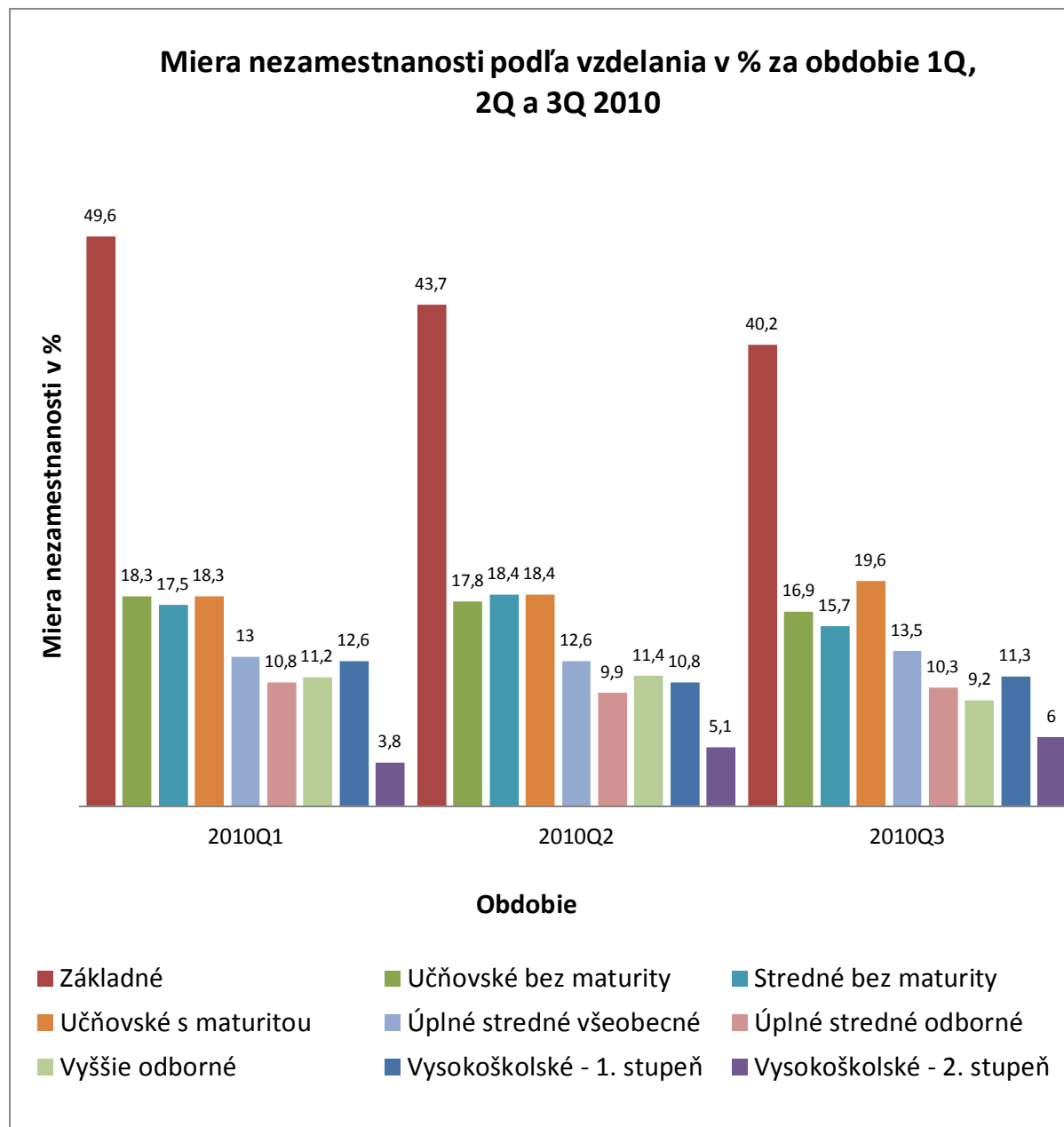
³Zdroj: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Graf č. 1 Miera nezamestnanosti podľa dosiahnutého vzdelania v roku 2009 v %

Zdroj: ŠÚSR, vlastné spracovanie

Graf č. 2 Miera nezamestnanosti podľa dosiahnutého vzdelania v % za obdobie 1Q, 2Q a 3Q roku 2010

Zdroj: ŠÚSR, vlastné spracovanie

1.2 Uplatnenie absolventov vysokých škôl

Napriek schopnostiam, ktoré absolventi počas svojho štúdia nadobudnú sa stretávame s vysokou mierou nezamestnanosti absolventov vysokých škôl, k 30.9.2009 bola absolventska miera nezamestnanosti študentov, ktorí končili štúdium v akademickom roku 2008/2009

7,6%⁴ „Hlavným problémom, s ktorým sa musí absolvent vyrovnat' je otázka nedostatku praxe, čo vytvára značné problémy pri hľadaní trvalého zamestnania. K vysokému počtu nezamestnaných mladých osôb, kde je miera nezamestnanosti prakticky dvojnásobná než u starších vekových skupín, prispieva i skutočnosť, že zamestnávateľia pri redukcii zamestnaných, radšej dávajú výpoveď mladým ľuďom s menšou praxou ako zapracovaným osobám, niekedy i zo sociálneho dôvodu“ (Lednický, V., 2002 in Žaja, J., 2002, s. 23).

Príčiny neúspechu pri hľadaní práce môžu byť rôzne, od nedostatku voľných pracovných miest v mieste trvalého bydliska, nízkeho finančného ohodnotenia, či nedostatku voľných pracovných miest vyštudovaného odboru, ale i nezáujmu zamestnávateľov o absolventov tej- ktorej univerzity či vysokej školy. (Žaja, J., 2002, s.64).

1.3 Hľadanie pracovného miesta

Ak chce človek pracovať, je mnoho možností, ako si aktívne nájsť zamestnanie. Nie každý spôsob však vyhovuje každému jednotlivcovi. Je dôležité zvoliť si taký spôsob hľadania, ktorý je uchádzačovi najbližší.

Pri hľadaní zamestnania sa najčastejšie využívajú nasledovné možnosti⁵:

- prehliadanie ponúk práce na internete, príp. uverejnenie svojej ponuky/životopisu v internetovej databáze,
- prehliadanie inzerátov v novinách a časopisoch,
- využitie služieb sprostredkovateľov - personálnych agentúr,
- využívanie osobných kontaktov,
- úrady práce: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (online ponuky z celej SR), úrady práce, sociálnych vecí a rodiny,
- iné agentúry - dočasného zamestnávania, agentúra podporovaného zamestnávania (určená na pomoc občanom so zdravotným postihnutím a dlhodobo nezamestnaným),
- priame kontaktovanie/zaslanie žiadosti o zamestnanie potenciálnym zamestnávateľom, aj keď aktuálne voľné miesto neinzerujú.

⁴ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

⁵ Zdroj: Zdroj: <http://portal.gov.sk/Portal/sk/Default.aspx?CatID=17&etype=1&eventid=1835>

Ďalšou možnosťou ako byť kvalitne informovaný o službách zamestnanosti je využívanie Ústredného portálu verejnej správy Slovenskej republiky (ÚPVS), ktorý zabezpečuje centrálny a jednotný prístup k informačným zdrojom a službám verejnej správy. Informácie pre návštevníkov sú súčasťou informačných serverov jednotlivých rezortov. Cieľom portálu je tieto informácie a služby zintegrovat' a prístupnou formou poskytovať používateľom.

Jednou z úloh portálu je nasmerovať používateľa na využitie konkrétnej elektronickej služby verejnej správy s využitím relevantných informačných zdrojov. Ten okrem agendy Bývanie či Občan a štát obsahuje i agendu Zamestnanie, ktorý obsahuje všetko čo súvisí so zamestnaním a taktiež i rady ako postupovať v rôznych situáciách spojených so zamestnaním. Táto agenda obsahuje množstvo užitočných odkazov, informácií a služieb. Jednou z nich je i služba zamestnanosti, ktorá obsahuje ďalšie podkategórie, ktorých úlohou je sprostredkovať odborné informácie o službách zamestnanosti, spôsoboch hľadania zamestnania (vrátane práce v EÚ), ako i o rekvalifikácii⁶.

Služby zamestnanosti

- Sprostredkovanie zamestnania
- Evidencia uchádzačov o zamestnanie a evidencia záujemcov o zamestnanie
- Pomoc Ústredia a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny
- Príspevky poskytované úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny
- Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím
- Zamestnávanie cudzincov v rámci služieb zamestnanosti
- Služby zamestnanosti poskytované súkromnými osobami
- Vyhľadávanie pracovného miesta

Zodpovedné inštitúcie, ktoré sa spolupodieľajú na tomto portály a s ktorými je tento portál vzájomne prepojený prostredníctvom rôznych odkazov sú:

- Ministerstvo práce, soc. vecí a rodiny SR
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

⁶ Ústredný portál verejnej správy Slovenskej republiky

2 Uplatnenie absolventov EF UMB na trhu práce

V úvodnej časti tejto kapitoly sa budeme venovať profilu absolventov EF UMB a ďalej uplatneniu absolventov EF UMB s využitím výsledkov dotazníkového prieskumu.

2.1 Profil absolventa Ekonomickej fakulty UMB v BB

Pri spracovávaní tejto časti sme vychádzali z profilov absolventov Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici⁷, ktorá poskytuje v inžinierskom štúdiu štyri študijne odbory, a to:

Cestovný ruch

Ekonomika a manažment podniku

Financie, bankovníctvo a investície

Verejná ekonomika a služby

Pričom každý z týchto odborom má svoje študijné programy.

Absolvent študijného odboru cestovný ruch

Ako uvádza EF UMB v BB je absolvent druhého stupňa vysokoškolského štúdia cestovného ruchu schopný uplatniť sa na strednom a vrcholovom stupni riadenia podnikov cestovného ruchu, v regionálnych organizáciách cestovného ruchu, v orgánoch štátnej správy a samosprávy na úseku cestovného ruchu, v odbornom školstve cestovného ruchu, vo vedeckom výskume, v projektových a poradenských organizáciách cestovného ruchu a regionálneho rozvoja.

Absolvent študijného odboru ekonomika a manažment podniku

Absolvent tohto študijného odboru je schopný riešiť riadiace problémy a prijímať kvalifikované manažérske rozhodnutia na úrovni malých a stredných podnikov. Uplatní sa najmä na strednom a vrcholovom stupni riadenia podnikov, v projektových a poradenských organizáciách a v odbornom školstve.

⁷ Sprievodca štúdiom 2007/2008 – Inžinierske štúdium

Absolvent študijného odboru financie, bankovníctvo a investovanie

Podľa EF UMB v BB má absolvent druhého stupňa štúdia študijného programu financie, bankovníctvo a investovanie široké uplatnenie v podnikovom sektore, v daňových a colných inštitúciách, ekonomických a výskumných sekciách v centrálnych a obchodných bankách, v inštitúciách finančného trhu, v medzinárodných finančných inštitúciách, v orgánoch štátnej správy na všetkých úrovniach, vo vysokom školstve a výskume.

Absolvent študijného odboru verejná ekonomika a služby

Vychádzajúc z informácií EF UMB v BB, po úspešnom absolvovaní druhého stupňa štúdia verejnej ekonomiky a služieb môže absolvent zastávať funkcie v riadiacej sfére na celoštátnej aj na regionálnej úrovni. Je tiež pripravený na manažérske posty v medzinárodných organizáciách pôsobiach v zdravotníctve⁸.

2.2 Uplatnenia absolventov EF UMB

Podľa údajov Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky bol počet absolventov, ktorí v akademickom roku 2008/2009 ukončili na UMB štúdium ekonomických vied 1078, z toho k 30.9.2009 bolo evidovaných 82 nezamestnaných absolventov, čo predstavovalo 7,6% mieru evidovanej absolventskej nezamestnanosti.

Pre lepšie priblíženie stavu zamestnanosti absolventov Ekonomickej fakulty UMB, sme uskutočnili prieskum, ktorý bol realizovaný vo forme dotazníku, ktorý bol rozposlaný prostredníctvom gmail Dokumentu a na ktorý odpovedalo 89 absolventov EF UMB z celkových 200 opýtaných. Dotazník obsahoval otázky súvisiace s uplatnením absolventov na trhu. Pýtali sme sa na to, ako dlho po ukončení štúdia trvalo kým sa zamestnali, aké zdroje použili pri hľadaní si práce, kedy si začali hľadať prácu, v ktorom regióne a odbore pracujú.

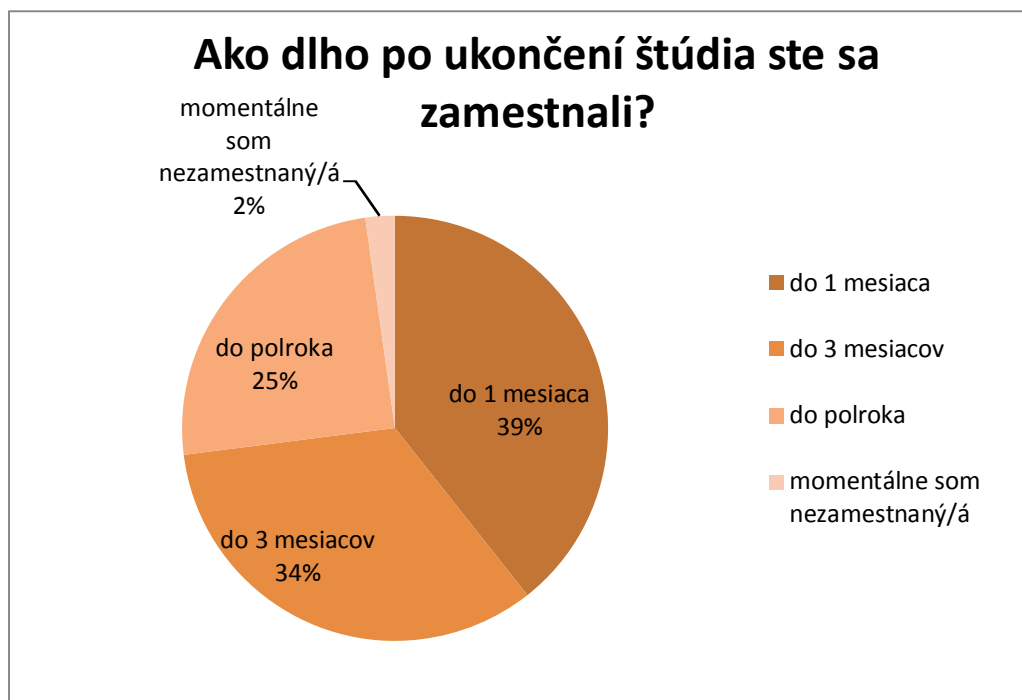
Doba hľadania práce

Prvá otázka dotazníku bola zameraná na zistenie doby trvania nájdenia si práce, pričom si opýtaní mohli vybrať z možnosti do jedného mesiaca, do troch mesiacov, do

⁸ Zdroj: www.portalvs.sk

polroka alebo možnosť, že sú momentálne nemajú zamestnanie. Výsledky tejto otázky sú znázornené na grafe č. 3 Dĺžka doby nájdenia si práce.

Graf č. 3 Dĺžka doby nájdenia si práce

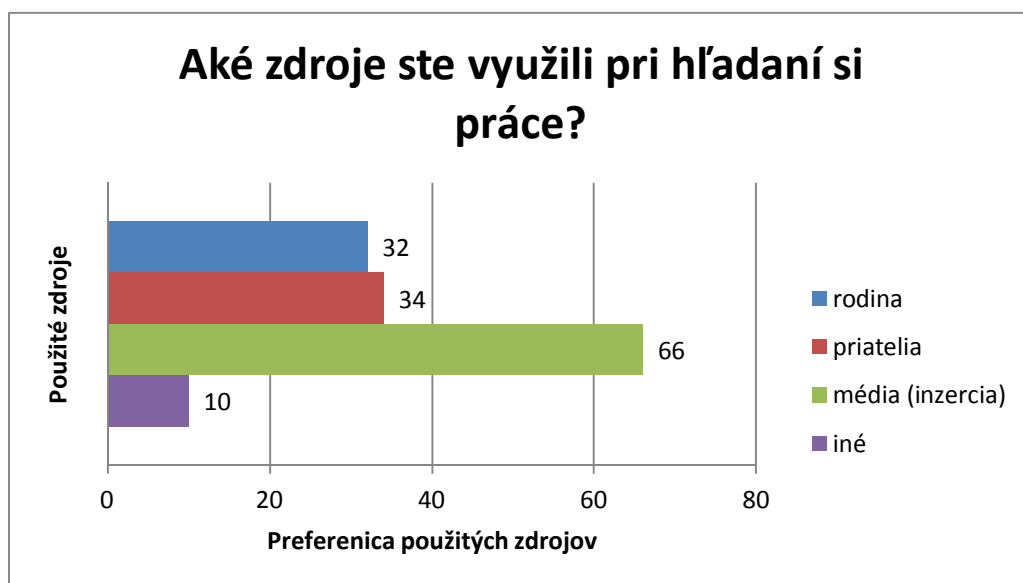
Vlastné spracovanie

Ako je vidno z grafu č.3 , úspešnosť absolventov EF UMB pri hľadaní a nájdení práce je vysoká. Najst' zamestnanie do jedného mesiaca po ukončí štúdia a podarilo 39% absolventov, do troch mesiacov si našlo zamestnanie 34% a do pol roka od úspešného skončenia štúdia sa uplatnilo na trhu práce 25% absolventov. Len 2% opýtaných bolo k 9.3.2011 nezamestnaných.

Použité zdroje pri hľadaní si práce

Ďalšou otázkou sme zisťovali, aké zdroje pri hľadaní si práce sú u opýtaných absolventov preferované. Na výber bola rodina, priatelia, média (inzercia), možnosť doplnenia iných zdrojov, pričom bola možná kombinácia výberu.

Graf č. 4 Použité zdroje pri hľadaní si práce

Vlastné spracovanie

Ako vidíme z grafu č. 4, pri hľadaní si práce sa absolventi najviac spoliehajú na média (inzerciu), nasleduje okolie priateľov a rodina. Okrem týchto najviac preferovaných zdrojov absolventi využívajú služby UPSVaR, kontakty ktoré získali ešte počas štúdia ako brigádnici, či ktoré získali počas spracovávaní svojej diplomovej práce.

Doba začatia hľadania si práce

Úspešnosť uplatnenia na trhu práce závisí aj od toho, kedy si uchádzač o pracovné miesto začne hľadať zamestnanie. Ešte počas štúdia si prácu hľadalo 27% opýtaných absolventov. V poslednom roku štúdia si prácu hľadalo 26% a hneď po úspešnom ukončení štúdia si zamestnanie začalo hľadať 40% absolventov. Len 7% opýtaných si začalo prácu hľadať neskôr.

Graf č. 5 Doba začatia hľadania si práce

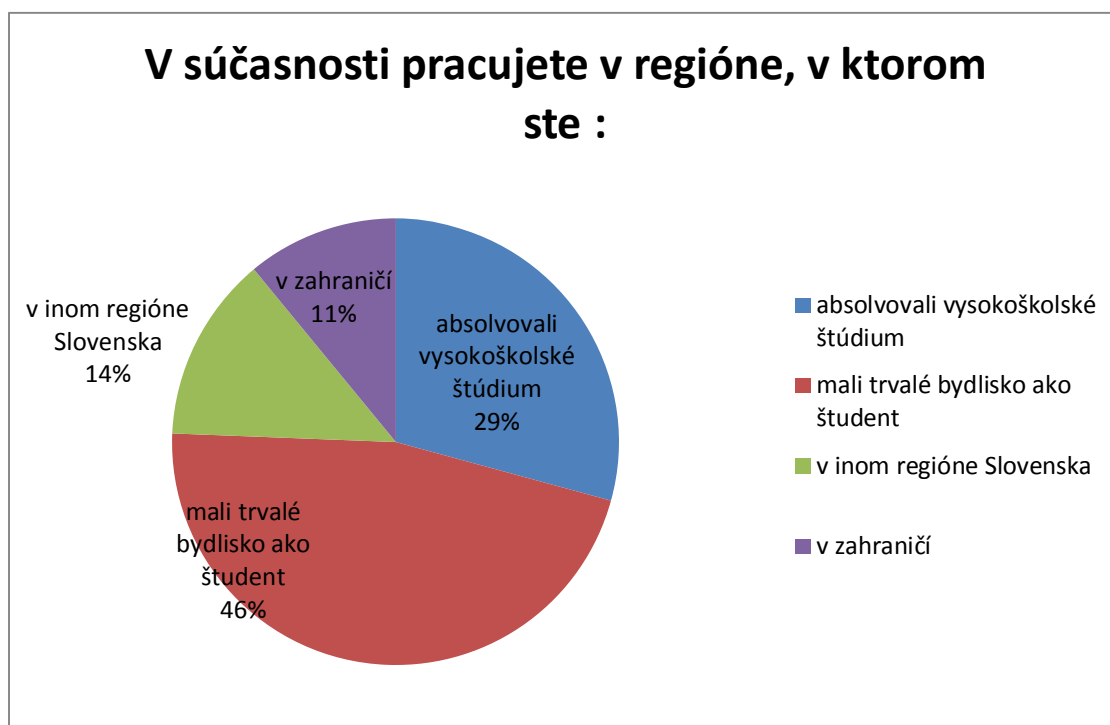

Vlastné spracovanie

Uplatnenie v regióne a vo vyštudovanom študijnom programe

O regionálnych dimenziách uplatnenia absolventov EF UMB nám najviac napovedajú výsledky z odpovedí na posledné dve otázky, a síce v ktorom regióne sa absolventi uplatnili a či pracujú v oblasti študijného programu, ktorého sú absolventmi.

Graf č. 6 Uplatnenie v regióne

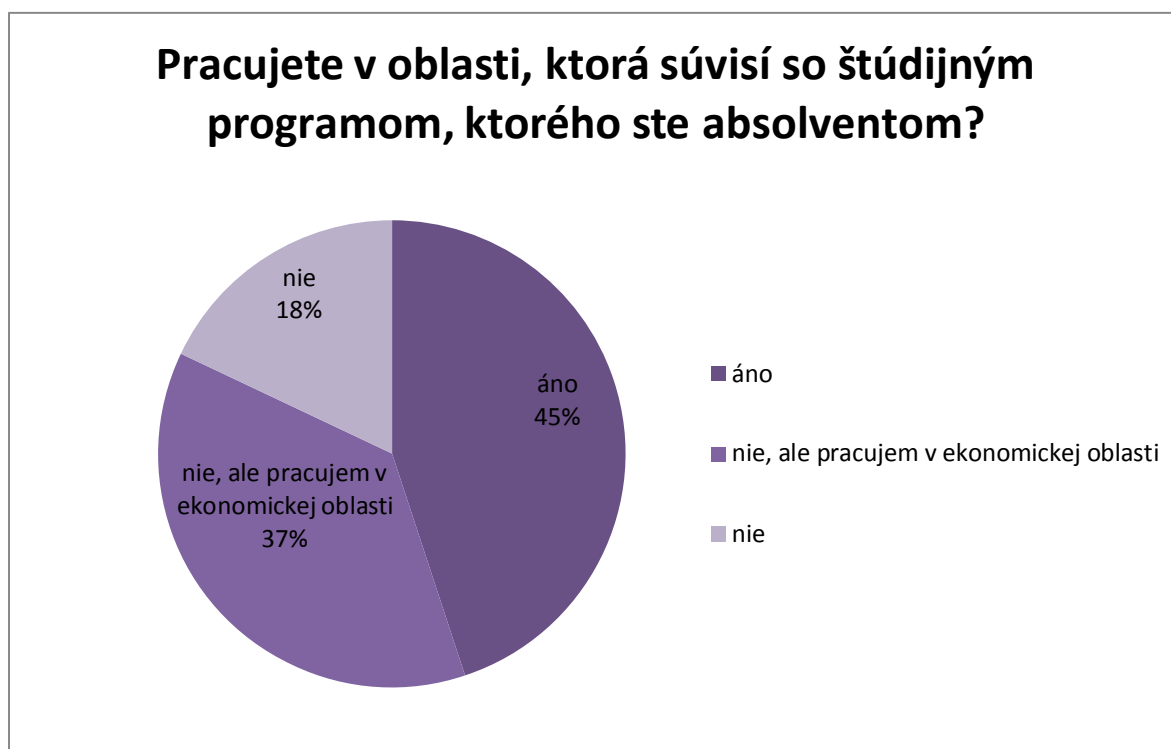

Vlastné spracovanie

V Banskobystrickom kraji, teda v kraji kde sídli EF UMB si prácu našlo 29% absolventov tejto fakulty. Až 46% opýtaných absolventov sa uplatnilo v regióne, v ktorom mali trvalé bydlisko počas štúdia. V inom regióne Slovenska si našlo zamestnanie 14% a do zahraničia odišlo za prácou 11% opýtaných absolventov.

Jedným z najdôležitejších kritérií pri rozhodovaní sa pre štúdium na konkrétnej vysokej škole je uplatnenie jej absolventov na trhu práce. Z prieskumu vyplynulo, že 45% absolventov Ekonomickej fakulty UMB pracuje v oblasti študijného programu, ktorého sú absolventmi, 37% nepracuje vo vyštudovanom programe ale pracuje v ekonomickej oblasti a 18% absolventov tejto fakulty pracuje v úplne inej oblasti ako vyštudovali.

Graf č. 7 Uplatnenie vo vyštudovanom študijnom programe

Vlastné spracovanie

Na základe výsledkov z prieskumu môžeme teda skonštatovať, že absolventi EF UMB sa dokážu rýchlo a flexibilne uplatniť na trhu práce, či už v oblasti vyštudovaného študijného programu alebo v úplne inej oblasti, ktorá nesúvisí s ekonomickou oblasťou.

3 Záver

Cieľom tejto práce bolo zistiť úspešnosť uplatnenia absolventov Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Zistiť dĺžku doby hľadania si práce, spôsoby a zdroje ktoré pri tom použili ako i aktuálne regionálne a odborné pôsobenie absolventov EF UMB. Na základe výsledkov z dotazníka, môžeme povedať že absolventi tejto fakulty sú schopní uplatniť na sa trhu práce pomerne rýchlo

4 Prílohy

Príloha č. 1

Dotazník

Vážený absolvent/ka Ekonomickej fakulty UMB,

som študentkou Ekonomickej fakulty UMB a týmto by som vás chcela poprosiť o pomoc pri spracovávaní mojej študentskej vedeckej aktivity, ktorej téma je „Regionálne dimenzie uplatnenia absolventov EF UMB v praxi“. Dotazník je anonymný a údaje z neho budú použité len pri spracovaní témy. Vaše kontakty som získala z oficiálnej databázy kontaktov absolventov EF UMB, ktoré ste poskytli fakulte pri vašich slávnostných promóciách. Za vašu pomoc vám vopred veľmi pekne ďakujem!

Ako dlho po ukončení vysokej školy ste sa zamestnali?

- do mesiaca
- do 3 mesiacov
- do polroka
- momentálne nie som zamestnaný

Aké zdroje ste využili pri hľadaní si práce?

- rodina
- priatelia
- média (inzercia)
- iné

Kedy ste si začali hľadať prácu?

- počas štúdia
- v poslednom ročníku štúdia
- bezprostredne po absolvovaní štátnych záverečných skúšok
- neskôr

V súčasnosti pracujete v regióne, v ktorom ste

- absolvovali vysokoškolské štúdium*

- mali trvalé bydlisko ako študent *
- v inom regióne Slovenska
- v zahraničí

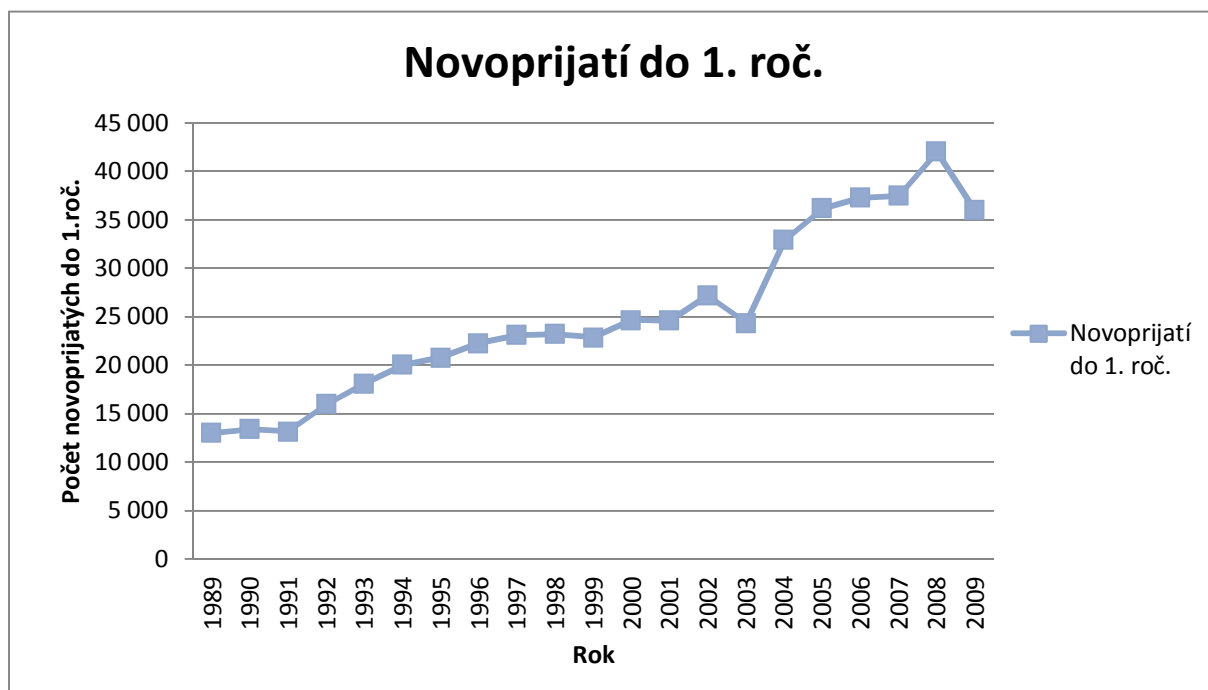
*v prípade, že ste študovali v regióne, v ktorom ste mali i trvalé bydlisko zaškrtnite obe možnosti

Pracujete v oblasti, ktorá súvisí so študijným programom, ktorého ste absolventom?

- áno
- nie, ale pracujem v ekonomickej oblasti
- nie

Príloha č. 2

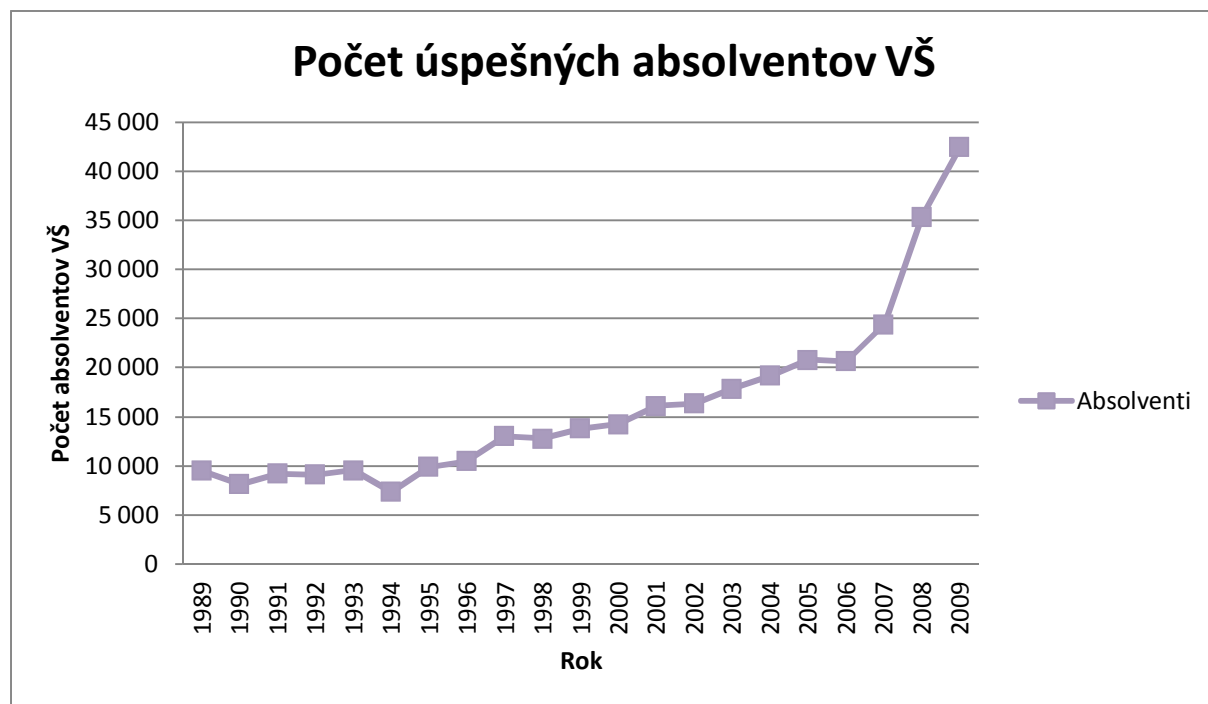
Graf č. 8 Počet novoprijatých študentov do 1.roč na VŠ

Zdroj: ŠÚSR, vlastné spracovanie

Príloha č. 3

Graf č. 9 Počet úspešných absolventov VŠ

Zdroj: ŠÚSR, vlastné spracovanie

5 Použitá literatúra

Lichtigová-Coculová: Vysokoškolské vzdelávanie ako nástroj regionálneho rozvoja 2007, in: Zborník z konferencie Úloha univerzít v regionálnom rozvoji 2009, zdroj <http://www.uniregio.fvs.upjs.sk/zbornik.html>

Ručinská, S.: Aká je úloha univerzít v regionálnom rozvoji ?, in: in: Zborník z konferencie Úloha univerzít v regionálnom rozvoji 2009, zdroj <http://www.uniregio.fvs.upjs.sk/zbornik.html>

Žaja a kol.: Pripravenosť absolventov VŠ na meniace sa trh práce
Nitra, AGROTAR Nitra, 2002, ISBN 80-88943-17-5